

Projekt: Czytanie ma moc!

Warsztaty wyobraźni

Scenariusz dla nauczyciela

1. Baza edukacyjna:

- Książka **R. Goscinnego i, J.J Sempégo** „**Mikołajek. Jestem najlepszy!**” (Wydawnictwo Znak Emotikon).

2. Odbiorcy:

- Uczniowie klasy II SP.

3. Cele ogólne:

- Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
- Rozwijanie postaw świadomego odbiorcy literatury i kultury.
- Rozwijanie wyobraźni.
- Kształtowanie postawy odpowiedzialnego podchodzenia do obowiązków.

4. Cele szczegółowe:

- Uczeń **rozpoznaje** elementy humorystyczne w utworze.
- Uczeń **porządkuje** informacje.
- Uczeń **opowiada** historię.
- Uczeń **słucha** z uwagą nauczyciela i innych.
- Uczeń **rozwija** swoje umiejętności rysunkowe.
- Uczeń **łączy** różne elementy w sposób twórczy.
- Uczeń **tworzy** ciąg przyczynowo-skutkowy.

5. Metody i formy pracy:

- Pogadanka.
- Elementy dyskusji.
- Burza mózgów.
- Działania twórcze.
- Elementy dramy – scenki.

6. Pomoce dydaktyczne:

- Karta z wypisanymi elementami z opowiadania *Robię porządek*.
- Fragment książki *Mikołajek. Jestem najlepszy!* (rozdział *Robię porządek*) – plik PDF.
- Egzemplarz książki *Mikołajek. Jestem najlepszy!*.
- Materiały do rysowania.
- Kapelusze/czapeczki z podpisami: **zasmucona mama, zły tata, zaskoczona nauczycielka, zdziwiony Mikołaj, zazdrosny Alcest**.

7. Przebieg:

Lekcja I. Temat – Obowiązki z przymrużeniem oka. 2 jednostki lekcyjne – 90 min.

Wprowadzenie

We wstępnej części lekcji witamy uczniów i zapowiadamy kolejny warsztat czytelniczy z serii: *Czytanie ma moc*. Nawiązujemy do tematyki całego cyklu, czyli do roli wyobraźni. Pytamy dzieci, co zapamiętały z ostatnich zajęć i z jakim nastawieniem rozpoczynają dzisiejsze spotkanie. Oto propozycja wprowadzenia:

- Witajcie na warsztatach z serii: *Czytanie ma moc*. Mam nadzieję, że dziś nikt z Was nie ma już wątpliwości, że czytanie jest wspaniałe, ma niezwykłą moc, może pozwolić w fantastyczny sposób łączyć naukę i zabawę, a poza tym rozwija wyobraźnię i jest czystą przyjemnością. Kto jest za? Jakie są Wasze wspomnienia z ostatniego warsztatu? Pracowaliśmy nad komiksem. To było bardzo inspirujące. Dziś kolejna propozycja książkowa – *Mikołajek. Jestem najlepszy!*. Jestem pewna, że znacie Mikołajka; jeśli nie z opowiadań, to może z filmu albo z kreskówki? Ale zanim wkroczymy do jego świata, zaproponuję Wam krótkie wprowadzenie.

Lista obowiązków

Podajemy rozmowę na temat obowiązków. Pytamy uczniów, czy mają obowiązki do wypełniania w domu i w szkole, a jeśli tak – jakie. Jaki mają do nich stosunek, co w ich wypełnianiu jest najtrudniejsze i jak to jest, że każdy z nas – nawet dorośli: -) – powinien swoje obowiązki wykonywać. Następnie zadaniem uczniów jest przygotowanie **listy swoich obowiązków domowych**. Dzieci sporządzają listę, a my monitorujemy ich pracę i pomagamy im zapisać odpowiednie sformułowania w zeszytach. To ćwiczenie zamykamy krótką rozmową, w której chętne osoby podzielą się swoimi refleksjami. Poniżej proponowany przebieg rozmowy:

- Chciałabym Was zapytać, co to jest obowiązek. To coś, co musimy wykonywać, bo to jest ważne i potrzebne. Dla nas i dla innych. Czy Wy macie swoje obowiązki w domu? A jaki jest Wasz stosunek do ich realizowania? Lubicie je czy ich nie lubicie? Wykonujecie je z radością czy raczej z „nosem na kwintę” i pod przymusem? Mnie się wydaje, że większości z nas wykonywanie obowiązków przychodzi z trudem, często jesteśmy wtedy zniechęceni. A jak sądzicie, dlaczego tak jest? Obowiązki rzadko są atrakcyjne, musimy wykonywać je często, codziennie, a czasem nawet kilka razy dziennie – tak jest na przykład z wyprowadzaniem psa na spacer, co bywa nużące. I chyba bardzo rzadko dostajemy za wypełnienie obowiązków nagrodę lub choćby pochwałę. Dlatego wszystkim nam

powszedniej. Czy wiecie, że my, dorośli, też mamy swoje obowiązki? Naszym podstawowym obowiązkiem jest dbanie o Was, co czasem bywa naprawdę trudne, ale jest również niezwykle satysfakcjonujące. Poproszę Was teraz o przygotowanie i zapisanie w zeszycie Waszej osobistej listy obowiązków. Zastanówcie się. To bardzo ważny punkt naszej lekcji. (Uczniowie tworzą listy swoich obowiązków).

– Czy ktoś z Was chciałby nam opowiedzieć o swoich obowiązkach?

Pokój przed – pokój po

Zapewne na wielu listach znalazł się „nienawidzony” powszechnie punkt: SPRZĄTANIE POKOJU. Proponujemy uczniom ćwiczenie twórcze, które wszyscy dobrze znamy pod nazwą ZNAJDŹ RÓŻNICE. Zadanie polega na narysowaniu dwóch obrazów swojego pokoju: PRZED sprzątaniem i PO sprzątaniu. Naturalnie różnic w wyglądzie pomieszczenia może być całkiem sporo, a pokoje wcale nie muszą być prawie identyczne. Po zakończonym zadaniu, jeśli praca ma charakter stacjonarny, uczniowie mogą wymienić się zeszytami w ławkach i poszukać różnic. Prace nie powinny być zbyt szczegółowe, na wykonanie zadania przeznaczamy około 15 minut. Oto przykładowa zapowiedź ćwiczenia:

- Kiedy przyglądałam się Waszej pracy, na listach wielu z Was dostrzegłam punkt: sprząkanie pokoju. Dobrze go znam, moje dzieci też mają go na swoich listach i wcale za sprzątaniem nie przepadają. Proszę Was teraz o narysowanie w zeszycie dwóch obrazów własnego pokoju: PRZED sprzątaniem i PO nim. Zakładam, że obrazki będą się różniły wieloma szczegółami. Przecież po to właśnie sprzątam, żeby dostrzec różnicę. Nasz dzisiejszy bohater, Mikołajek, chyba nie do końca to rozumie, ale o tym przeczytam Wam później. Zapraszam Was zatem do zadania: Znajdź różnice. (Uczniowie opracowują rysunki).
- Teraz, kiedy skończyliście, wymienicie się, proszę, zeszytami z sąsiadem z ławki. Niech poszuka różnic i sprawdzi, jak poszło Wam sprząkanie. (Jeśli pracujemy zdalnie, chętni uczniowie mogą opowiedzieć o swoich rysunkach).

„Skarby” mojego pokoju

W tym zadaniu każdy z uczniów uruchamia wyobraźnię. Zadanie polega na tym, aby poszukać w pamięci – jeśli praca ma charakter zdalny, można się po prostu rozejrzeć wokół – przedmiotów z pokoju, które można by nazwać skarbami. Mogą to być pamiątki, przedmioty i zabawki o charakterze sentymentalnym lub inne, które związane są z ważnymi dla uczniów historiami. Inicjujemy chwilę refleksji, a następnie zachęcamy uczniów do podzielenia się opowieściami, robimy to choćby w następujący sposób:

- Zaproponuję Wam teraz ćwiczenie, w którym Waszymi przewodnikami będą humor i wyobraźnia, a przy okazji może poznam jakieś tajemnice Waszych pokoi. Chciałabym, abyście się przez chwilę zastanowili, jakie „skarby” moglibyście znaleźć w swoich pokojach... Skarb to, jak wiadomo, coś bardzo cennego. Nie chodzi o to, że jest to coś drogiego, za co zapłaciliśmy dużo pieniędzy. To rzecz, przedmiot, który ma dla nas niezwykłą wartość. Może kojarzy nam się z wyjątkową osobą albo z jakimś przyjemnym wspomnieniem, miejscem lub zdarzeniem. Pomyślcie, przywołajcie w wyobraźni swój pokój, a ja z uwagą posłucham Waszych opowieści. (Uczniowie opowiadają).

„Skarby” Mikołajka

W tej części warsztatów wprowadzamy uczniów w świat bohatera książki *Mikołajek. Jestem najlepszy!*. Bazujemy na opowiadaniu *Robię porządek*. Rozdajemy uczniom karty, na każdej karcie **zestawione są różne przedmioty z opowiadania *Robię porządek***. Póki uczniowie nie znają jego treści, to zestawienie jest bardzo zagadkowe. Następnie wspólnie z dziećmi odczytujemy po kolei wszystkie tajemnicze elementy zestawienia i prosimy, aby uczniowie uruchomili swoją supermoc – wyobraźnię i spróbowali je logicznie połączyć. Każde zestawienie kryje bowiem w sobie historię, która przydarzyła się Mikołajowi w trakcie sprzątanía. Ćwiczenie wprowadzamy za pomocą następującego wstępu:

- Wiem już co nieco o Waszych pokojach. Czas, aby wkroczyć do pokoju naszego dzisiejszego bohatera i poznać jego skarby. Mikołaj, jak każdy z nas, ma swoje obowiązki, za którymi nie przepada. Ale w trakcie ich realizacji bardzo często przytrafiają mu się różne przygody. Większość z nich jest zabawna – takim niesfornym z natury chłopcem jest bowiem nasz bohater – ale są także przygody niebezpieczne, a nawet tragiczne w skutkach. Zanim jednak zdradzę Wam, co przydarzyło się Mikołajowi w czasie sprzątanía pokoju, mam dla Was zadanie. (Rozdajemy uczniom karty z wypisanymi przedmiotami lub wysyłamy wcześniej rodzicom z prośbą o ich wydrukowanie). Spójrzcie na kartę. Zestawiłam na niej w sposób zagadkowy przedmioty z pokoju i domu Mikołajka. Za tymi zestawieniami ukrywają się wypadki, jakie przytrafiły się naszemu bohaterowi. Zastanówcie się, co może łączyć samolot z wazonem. Może uda Wam się odgadnąć, co właściwe zmagstrował Mikołajek podczas sprzątanía. Im więcej pomysłów, tym lepiej. Do dzieła! (Analizujemy z uczniami każde zestawienie).

Robię porządek

Ta część lekcji będzie poświęcona pracy z tekstem opowiadania. Odczytujemy go, uczniowie dzielą się wrażeniami i konfrontują swoje pomysły z przygodami bohatera.

- Myślę, że jesteśmy już gotowi do odczytania opowiadania. Sprawdźmy, czy nasze przewidywania się sprawdziły. (Nauczyciel czyta przygotowany fragment). I jak Wam się podobały psoty Mikołajka? Czy w ogóle byliśmy w stanie wyobrazić sobie taką „katastrofę”? Chciałabym zobaczyć minę mamy naszego bohatera, gdy wróciła do domu.

Podejmujemy także z klasą krótką analizę fragmentu. Omawiamy stosunek Mikołaja do obowiązków (w tym wypadku do sprzątanía), sposób ich realizowania i konsekwencje, które to przyniosło. Warto w takiej rozmowie użyć słów oceniających te działania, na przykład: **zabawne** (które i dlaczego?), **niebezpieczne** (które i dlaczego?), **zdumiewające** (które i dlaczego?), **pochopne** (które i dlaczego?), **nieodpowiedzialne** (które i dlaczego?), **przykre** (które i dlaczego?). Z naszą pomocą uczniowie zapisują wspomniane słowa oceniające postępowanie bohatera oraz właściwe przykłady w zeszytcie. Przeprowadzamy tę część w następujący sposób:

- Moi drodzy, porozmawiajmy jeszcze chwilę o tym, co zrobił nasz bohater. Jakie Waszym zdaniem było jego nastawienie do sprzątanía? Czy myślicie, że robił to często? Czy czynności, które podejmował, były właściwe dla małego chłopca? Jak mogło się to wszystko zakończyć? Chyba Mikołajek miał całkiem sporo szczęścia. Spróbujmy wspólnie ocenić jego zachowanie. Napiszę teraz (na tablicy lub na czacie) kilka słów, które pomogą nam to zachowanie ocenić, a potem dopasujemy do tych określeń konkretne działania Mikołajka i zapiszecie je w zeszytach. Sprawdźmy, czy wszystko rozumiecie. (Wypisujemy określenia na tablicy, tłumaczymy je i dopasowujemy do zachowań bohatera).

 1. Zabawne –
 2. Niebezpieczne –
 3. Zdumiewające –
 4. Pochopne –
 5. Nieodpowiedzialne –
 6. Przykre –

Zadanie domowe – dom Mikołaja przed i po...

W ramach zadania domowego proponujemy uczniom przygotowanie **pracy plastycznej** (tradycyjny rysunek, makieta, projekt w programie graficznym – na przykład w Gimpie), która przedstawi dom Mikołajka PRZED jego sprzątaním i PO sprzątaním. Oto instrukcja:

- Powoli będziemy się żegnać, ale to nie jest koniec naszego spotkania z Mikołajkiem. Obiecuję, że jeszcze do nas wróci. Zachęcam Was do poznania jego przygód. Pamiętajcie, że zawsze możecie poczytać opowiadania o jego przygodach dla czystej przyjemności. Mam nadzieję, że sporo zapamiętacie.

- A teraz przejdźmy do zadania. Chciałabym, abyście przygotowali pracę plastyczną, w której przedstawicie dom naszego niesfornego bohatera PRZED sprzątaniem i PO sprzątaniu. Może to być rysunek, makieta lub projekt graficzny. Zostawiam Wam wybór. Nie zapominajcie, że to zadanie z warsztatów wyobraźni. Do zobaczenia.

Lekcja II. Temat: Ta sama historia widziana inaczej. Jedna jednostka lekcyjna – 45 min.

Wprowadzenie

Witamy uczniów, nawiązujemy do poprzedniej lekcji i pytamy o samopoczucie. Następnie wprowadzamy do prezentacji prac z poprzedniej lekcji. Jeśli jesteśmy w szkole, organizujemy wystawę, po której wszyscy mogą się swobodnie poruszać i oglądać. Przy pracy zdalnej wybrani uczniowie pokazują i omawiają swoje zadania. Poniżej przykład wprowadzenia:

- Kochani, witajcie. Jak się czujecie? Jak Wasza energia i Wasz zapał do pracy? Dziś znów zabiorę Was – a może to Wy zabierzecie mnie? – do świata Mikołajka. Widzę, że przygotowaliście piękne prace plastyczne, bardzo chciałabym, abyśmy je wspólnie obejrzel. Zróbmy to teraz. Ponieważ w ramach projektu: *Czytanie ma moc* uczestniczymy w warsztatach wyobraźni, chciałabym bardzo poznać efekty Waszej współpracy z tą superprzewodniczką.

Scenki

Przypominając krótko historię słynnych porządków z poprzedniego warsztatu, proponujemy uczniom jeszcze jedną aktywność – scenki sytuacyjne w parach. Zadanie polega na odegraniu kilku rozmów, które zapewne miały miejsce po tym, jak nasz bohater zdewastował swój dom, sprzątając pokój. Dla ułatwienia identyfikacji z postacią rozdajemy aktorom kapelusze/czapeczki z podpisami: **zasmucona mama, zły tata, zaskoczona nauczycielka, zdziwiony Mikołaj, zazdrosny Alcest**. W wypadku pracy zdalnej udostępniamy na ekranie powyższe zestawienia.

Oto propozycje scenek:

1. Mikołaj przeprosza mamę.
2. Mama relacjonuje tacie to, co zobaczyła po powrocie.
3. Tata odbywa poważną rozmowę z Mikołajem.
4. Mikołaj opowiada o całym zajściu pani nauczycielce w szkole.
5. Mikołaj opowiada historię swojemu koledze Alcestowi (który ciągle coś je).

Ćwiczenie wprowadzamy w następujący sposób:

- Pamiętajcie, jak ostatnio mówiłam Wam, że Mikołajek i jego przygody do nas wrócić? Chciałabym zaproponować Wam jeszcze jedną zabawę. Będziecie aktorami. Odegracie scenki – podobne wydarzenia z całą pewnością miały miejsce po fatalnym popołudniu, kiedy nasz bohater sprzątał. Potrzebujemy kogoś, kto zagra Mikołajka, jego mamę, tatę, panią nauczycielkę i jego przyjaciela Alcesta, który ciągle coś je. Spróbujcie wczuć się w sytuację każdej z tych osób i swoją grą wyrazić jej emocje. Dla ułatwienia rozdaję Wam czapeczki, które będą dla Was wskazówkami. (Nauczyciel wybiera aktorów, rozdaje im czapeczki i pomaga się przygotować).

Po scenkach omawiamy z uczniami krótko to, co zaprezentowali. Pokazujemy odmiennie perspektywy i różne emocje różnych osób w związku z tą samą sytuacją. Następnie podsumowujemy i kończymy warsztaty. Oto przykład:

- Nie wiem jak Wy, ale ja myślę, że Mikołaj nie tylko dostarczył nam bardzo wielu okazji do świetnej zabawy, ale pozwolił nam się też sporo nauczyć. Wypełnianie obowiązków nie jest proste, wymaga od nas wysiłku, cierpliwości i pozytywnego nastawienia. Ważne, abyśmy pamiętali, że zawsze wypełniamy je przede wszystkim dla siebie, ale także dla innych. Wszystko możemy robić z wyobraźnią, twórczo, ale bezpiecznie. Na dzisiaj tyle. Do zobaczenia

Program objęty kuratelą metodyka. Scenariusze zostały pozytywnie zaopiniowane przez dr Martę Rusek - literaturoznawczynię i dydaktyka literatury, wykładowczynię w Katedrze Polonistycznej Edukacji Nauczycielskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorkę wielu publikacji, w tym poradników dla nauczycieli.

Autorka scenariuszy: Magdalena Zaporowska – teatrolog, filolog polski, edukator i nauczyciel, na co dzień uczący j. polskiego w jednej z krakowskich szkół metodą Marii Montessori. Od lat w kontakcie z dziećmi i młodzieżą, z ich potrzebami i możliwościami edukacyjnymi. Zafascynowana tym, co dzieje się na styku sztuki i edukacji.